

Es francès de sa Cala (III)

per Antoni Mari Mari

La mort a sa Cala de Raoul Villain, l'assassí del parlamentari socialista Jean Jaurès, apareix l'any 1953 en un article a "Isla", un suplement del "Diario de Ibiza", sota el pseudònim de Mariano Juansanwic. Així comença el següent relat:

Al cementiri de Sant Vicent –a prop del temple de Tanit, l'Astarté cartaginesa–, una creu de sarments que el vent de la nit arranca, la macabra balada: "Raoul Alexandre Villain 1895-1936".

–Sou Raoul Alexandre Villain? –demanà un del grup a l'home que baixava pel torrent.

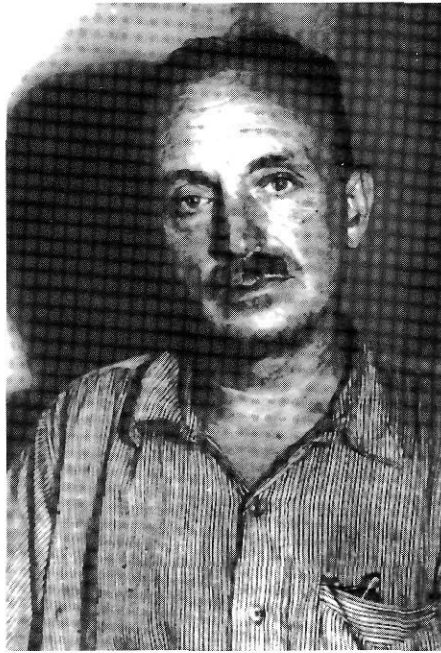
–Sí, som jo –contestà el francès, caminant indecís cap als quatre homes que pareixia que l'esperaven.

–Idò, jo som... –tornà a parlar el que els manava, pronunciant un nom que mai més no recordaria qui em va contar aquest relat.

Raoul Villain es returà com si aquell nom li vengués a retreure el seu terbolenc passat.

–Assassí de Jean Jaurès! –sentencià el grup–, t'ha arribat l'hora!

Després, poques paraules més. Començaren a parlar les armes el seu llenguatge de ferro i atropellament. Les armes, tants anys ansioses, impactaren en el cor del foll patriota. Algú encara va intentar ajornar l'execució: era millor capturar-lo i emportar-se'l. Però ja res ni ningú no podia aturar aquells homes en el moment de la venjança fàcil. Villain intentà fugir de la sentència inexorable i sonaren els trets. El cos, encara jove, de Raoul Villain s'enrotllà en una espiral de mort. Vive la France!, encara roncà. Els ocells voletajaven en els ar-

Raoul A. Villain. Foto que es troba a una casa particular i que pertany als anys 1933-36.

bres, s'alçaren en un vol de bogeria emportant-se'n el sagnant missatge al cel. Jean Jaurès acabava de ser venjat.

Aquell home que havia caigut a la platja es retorcia en tremolors de mort, i la seva sang tenyia l'arena de rojos fulgors.

Es feia de nit a la Cala de Sant Vicent. Era el 13 de setembre de 1936. Tota l'illa tenia olor de borratxera de metralla i mort. Fins i tot pareixia sentir-se el trot de cavalls desbocats i apocalíptics.

El cos de Raoul Villain, a la cala solitària, defallia en lenta agonia, interminable. Mira cap amunt, fugint de les tenebres en què l'abandonaren aquells homes i veient el nou regne constel·lat d'estels, sense ànsies inefables

d'alliberar-se d'aquella contricció que el crema. Deixa de tapar-se la ferida perquè la sang surti amb goig, com un broll. Els ocells entonen càntics funeraris acomiadant-se del seu amic. Però a la nit els corbs endolats fan guàrdia, vetllant el matrimoni del gal amb la mort. "J'ai soif" –diu–. El bosc, escoltant la seva veu, pareix tremolar en remors tristes que el vent arranca. "J'ai soif" diu en veu baixa, encara dos dies després, quan unes passes humanes trepitgen la platja.

Versions despietades i estranyes: El Francès boig –diuen– ha estat afusellat.

Juliol de 1914: assassinat de Jean Jaurès. El cap socialista assegura a la Cambra que la guerra declarada pels alemanys és contra Anglaterra. París l'aclama ple d'esperança. Un estudiant dispara contra el tribú. Vive la France!, crida l'assassí. És Raoul Villain que ha llegit amb frenesi la història de França.

Passant els anys i expatriat, Raoul s'amaga sota altres noms fugint de la venjança i d'un passat que el seguirà implacable. Emigra d'Europa i retorna més tard. El destí li assenyala un punt en el mapa: Eivissa. Una illa perduda, sense rastre de singlades humanes. Ja aquí, tot sol a la Cala de Sant Vicent, entre camperols i pescadors que no sabem d'estranyes lluites, es sent salvat. Amb ganes i il·lusió comença la construcció d'una estranya capella a la qual també hi vol viure.

Dos únics homes a l'illa coneixien el secret del seu passat: el capellà que escoltava la confessió del serf i resarà per ell; només per ell. El ramat d'ànimes senzilles

no necessitava del seu excels ministeri com ho reclamava l'homicida. I un altre home...

Els pastors escolten els cants, quasi wagnerians, del Francès. Raoul estima els ocells, i als al·lots els ensenya cançons provençals de la seva infància. "Dormez vous", "Ding-dong", que també escoltaven els boscos, un temps sagrats, del Cuieram.

Raoul s'enamora quan coneix n'Eulària Torres, a qui fa una rara promesa; serà l'única que estimarà juntament amb la seva pàtria. La bella i rústica donzella no l'entén i rebutja els seus desvariejos.

Altres vegades torna a esfondrar-se en el record del seu tortuós passat i va trist pels puigs embolicat en pensaments místics i ploriscant pregàries.

I així, esperant la mort, que arriba a la fi, com un alliberament de la seva ànima turmentada.

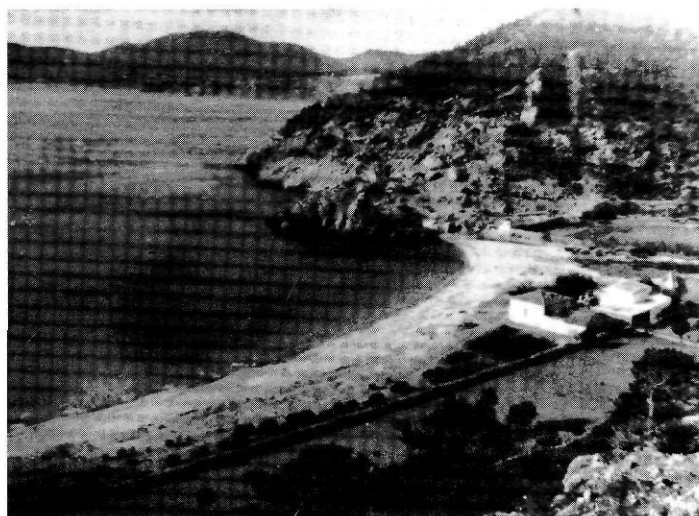
Ara, en primera persona, Juansanwic diu:

L'any 1937 vaig coincidir, en un hotel de Palma, amb un periodista burgalès enviat a l'illa per fer un reportatge sobre els bombardejos "rojos" a la capital. Company de taula, quan li vaig dir que era d'Eivissa, es va sentir interessat per saber del sagnant i vil acomiadament dels anarquistes deixats aquí per Bayo. Li vaig explicar tot el que sabia dels fets vesànics al Castell. Quan la seva atenció dequeia vaig recordar l'aïllat episodi de Sant Vicent de sa Cala i, li vaig fer el sensacional relat; més que per satisfer la seva avidesa professional, perquè també participàs de l'enigma –en la mort d'un home– que a mi m'apassionava.

Coetani del llarg període de terror a l'illa, m'esgarriava de pressentiments estranys quan sentia parlar de l'afusellament d'un francès que quasi no coneixia, del qual es deia que estava boig. Una bogeria estranya que el feia passar dels èxtasis més abismals dins l'ombra del bosc, a estats frenètics de patriotisme esvalotat que acabava amb crits i visques a França.

Molts mesos després d'haver conegut el periodista castellà, arribà casualment a les meves mans un número de *Domingo*

Vista de
sa Cala els
anys
trenta.

que contenia un breu reportatge de Raoul, "Es Francès", i encara que l'articulista en qüestió no parlava de l'esmentat periòdic, vaig deduir, per la manera com discorria el relat, que es tractava del mateix. L'autor havia aconseguit identificar la víctima de Villain: el tribú Jaurès. Amb això no hi ha altre mèrit, si el té, que el d'haver animat el periodista a la investigació.

La premsa francesa es va fer ressò del reportatge amb marcada ironia i, quan més tard ho admeteren, atribuïen la mort del seu compatriota a una incursió aèria nacionalista. Així els periòdics de tot Europa, de circumspècció variada, han fet palesa la misteriosa mort de Villain.

Una de tantes vegades que l'assumpte m'ha donat més feina va ser amb motiu d'haver-se rebut a l'Alcaldia d'Eivissa, fa quatre o cinc anys, un retall d'una revista de Nova York, que va tractar un americà, amb el prec que se li facilitàs informació, i per ampliar la que ja tenia vaig ser a la Cala de Sant Vicent per segona vegada durant dos dies, visitant de nou la platja que l'empenyorament internacional ha fet històrica. Tant que és a punt de ser portada a la pantalla.

René Fonjallaz acaba de recollir, en un petit però magnífic llibre, el dramàtic episodi de sa Cala. El cèlebre autor de "Les Allées du ciel" ha ajustat la seva obra a les directrius objectives que ja vaig assenyalar a altres, i que a ell –un tècnic de forta vocació– ni tan sols vaig arribar a

insinuar, limitant-me a facilitar les notícies que l'interessaven i orientar en l'adquisició d'aquelles altres que no havia aconseguit en les meves investigacions.

Els que abans de mi acudiren –francesos, majoritàriament– em sorprengueren, més tard, llegint les pintoresques publicacions que feren dels fets que els vaig narrar. Sense pensar-ho, estava contribuint a la creació de la col·lecció fulletinesca que daria lloc a la misteriosa execució –desapercebuda per als francesos– de Raoul Villain.

D'haver tengut aquestes sospites hagués recollit les quartilles, notícies i relats que al llarg de 15 anys m'han inspirat la seva mort i, amb una foto de n'Eulària Torres il·lustrant la portada del meu llibre, és molt probable que el meu accés al "Parnaso" parisienc estigués assegurat, no per la qualitat intrínseca del meu treball, sinó segurament pel sucós "affaire" per la vella França que l'atzar geogràfic va posar a les meves mans.

Per acabar diré que sempre solien fer-me la ja sabuda pregunta: quins varen ser els executors de l'homicida Raoul? No ho sé, senyors –he de contestar–. Si ho sabés estic pensant que ja m'hagués fet famós publicant-ho pel meu compte. L'única cosa que sabia, en tot cas, és que quan el diable va amollat els venjadors surten per generació espontània. I amollat va anar durant setmanes llargues.

ANTONI MARÍ MARÍ